

Stanislav Vasylishyn
*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation
State Biotechnological University*

Васи́лишин С.І.
*д.е.н., доцент, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Державного біотехнологічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-18>

COMPETENCE BENCHMARKS FOR TRAINING SPECIALISTS IN ACCOUNTING AND TAXATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

КОМПЕТЕНТНІСНІ ОРІЄНТИРИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У 2022 р. Україна отримала статус країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу, що відповідним чином трансформує український освітній простір та вимоги до кваліфікації фахівців, яких готують заклади вищої освіти. Професія бухгалтера, яка має витоки й історичний поступ довжиною понад 2 тисячі років, сьогодні зазнає суттєвої трансформації внаслідок стрімкого розвитку науково-технічного прогресу, діджиталізації економічного простору та зміни запитів стейкхолдерів у процесі задоволення їх інформаційних запитів.

У XXI ст., особливо після пандемії COVID-19, цифровізація проникла майже в усі сфери суспільного життя, помітно вплинувши на бізнес-середовище та його інформаційне забезпечення. Водночас розвинені країни світу намагаються наблизитись до максимального досягнення цілей сталого розвитку, максимально зберігши планету для прийдешніх поколінь.

Станом на 01.01.2023 р., в Україні підготовку бакалаврів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» здійснювало 150 закладів вищої освіти, магістрів – 112. При цьому формування фахівця, який максимально відповідає запитам сучасного ринку праці передбачає підготовка саме за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, яка має максимально враховувати запити стейкхолдерів та реалії сучасних професійних бухгалтерських сертифікованих програм і кваліфікацій.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 958 від 10.07.2019 р. введено в дію Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Відповідно до нормативного документу, під час навчання майбутній фахівець має набути інтегральну компетентність: здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог [1]. Тобто, Стандартом визначено більш широкий спектр завдань, що постають перед сучасними бухгалтерами, обумовлений інноваційною спрямованістю підприємницької діяльності та невизначеністю.

Водночас, сучасні освітні програми мають орієнтуватися на динамічні зміни соціально-економічного простору, які головним чином визначені глобалізацією та досягненням цілей сталого розвитку. Україна у 2016 р. приєдналася до країн, які визнали Глобальні цілі сталого розвитку, визначені ООН [2] і орієнтує бізнес на максимально прозоре розкриття інформації щодо нього у звітності компаній.

У результаті цього зростає актуальність підготовки здобувачів, здатних брати участь у формуванні інтегрованої звітності, яка включає фінансові та нефінансові показники щодо функціонування підприємств та їх потенційні впливи на довкілля, соціальної відповідальності, політик управління та відповідальності перед суспільством.

Процеси євроінтеграції орієнтують національні практики на адаптацію практик обліку та звітності до нормативних документів ЄС, одним з яких є Директива ЄС 2014/95/EU щодо розкриття нефінансової інформації про різноманітність, згідно якої великі підприємства на всій території ЄС, які представляють інтерес для суспільства, в яких на дату складання балансу значення такого критерію, як середня кількість працюючих протягом фінансового року, досягає 500 осіб, мають включити у звіт про управління інформацію нефінансового характеру, яка повинна розкривати в обсязі, необхідному для розуміння розвитку даного підприємства, його функціонування [2].

Важливість формування у майбутніх фахівців у галузі обліку і оподаткування навичок обліку та формування звітності щодо сталого розвитку підтверджується вимогами сучасних професійних кваліфікацій та сертифікаційних програм. Зокрема, Привілейований інститут управлінських бухгалтерів CIMA (Chartered Institute of Management Accountants), який надає найважливіші кваліфікації у сфері обліку, фінансів, оподаткування та фінансового менеджменту у світі наголошує на важливості формування у фахівців навичок підготовки звітності за стандартами ESG.

Стандарти ESG (англ. environmental, social, governance – «довкілля», «соціальна сфера», «корпоративне управління») – показники щодо діяльності компанії по кожному із зазначених напрямів заради досягнення цілей сталого розвитку. Важливо, що ці критерії враховують інвестори та фінансові інститути при прийнятті рішень про інвестиції та кредитування, контрагенти та постачальники в рамках комерційної діяльності, а також інші групи стейкхолдерів.

У відповідь на безпрецедентно високий попит на фахівців з обліку, що володіють підходами у сфері ESG-стандартів, сьогодні CIMA пропонує окремі сертифікаційні програми. Згідно цих програм у фахівців формується усвідомлення важливості і наслідки сталого розвитку та місця ESG у сучасному бізнес-середовищі в умовах зростаючого попиту зацікавлених сторін на інформацію щодо сталого розвитку від бізнесу [4].

Таким чином, на інститут бухгалтерської професії, яка сприяє досягненню довіри та керованості у суспільстві покладено важливу місію щодо прозорого представлення фінансових та нефінансових показників у звітах компаній, головним чином, тих, що становлять вагомий вплив та суспільний інтерес і відповідальні перед наступними поколіннями та державою за наслідки своєї діяльності.

Тому у подальшому вирішального значення набуває адаптація чинних освітніх програм підготовки фахівців із обліку і оподаткування, особливо за другим (магістерським) та третім (освітньо-науковим) рівнями до євроінтеграційних та глобалізаційних викликів. Один із напрямів полягає у доповненні програмних результатів навчання та освітніх компонент складовими щодо формування інтегрованої звітності та обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку в постпандемічному світі. В свою чергу, це матиме особливу актуальність для післявоєнної відбудови нашої держави, важлива роль в якій належатиме кваліфікованим фахівцям в усіх галузях національної економіки.

Література:

1. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 958 від 10.07.2019 р. URL: [https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha)

osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/071-oblik-i-opodatkuvannya-magistr.pdf (дата звернення: 06.02.2023).

2. Глобальні цілі сталого розвитку. Офіційний сайт ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs> (дата звернення: 05.02.2023).

3. DIRECTIVE 2014/95/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 October 2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=EN> (дата звернення 03.02.2023).

4. Fundamentals of ESG Certificate. URL: <https://cpd.cimaglobal.com/product/fundamentals-of-esg-certificate> (дата звернення: 05.02.2023).